

יום ד', ט"ו באלול תשס"ז (29 באוגוסט)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

התגוננות יהודית [סיום המאמר ...]:

במאמצי הקהילה היהודית בוורשה הושגה פשרה: היהודים נתקבלו למליציה ולא לצבא ...

למרות זאת, בהיסטוריוגרפיה הלאומית היהודית נתפס המרד – והשתתפותם של היהודים במרידות הלאומיות הקודמות של הפולנים – כסטייה מיותרת וכבזבז הכוחות הלאומיים למען מטרה שיסודה בטעות נוראה. יהודי אירופה נחשפו לשירות צבאי כחלק מהתמורות המדיניות שהתרחשו במאה ה-19, בעיקר במערב ובמרכז אירופה, עם התקדמות האמנציפציה שם.

אולם כבר קודם לכן, לקראת סוף המאה ה-18 היו יהודים שהתנדבו למליציות שונות, שהיו קשורות לעליית כוחו הפוליטי של מעמד הבורגנות במהפכות הפוליטיות של סוף המאה. הדבר ביטא את התקרבותו של חלק מן האליטה היהודית לערכים החברתיים של הסביבה הלא-יהודית. בסוף המאה ה-18 התרחשו שני תהליכים חשובים בצרפת: **א.** הענקת שוויון זכויות ליהודיה. **ב.** הופעתו של צבא העם (להבדיל משכירים), המושתת על גיוס חובה. כתוצאה מכך השתתפו היהודים בצבא ובגדודי המשמר הלאומי בצרפת, ובימי כיבוש איטליה היו החיילים היהודים טורחים להגן גם על אחיהם בכל מקום

[יש לציין שכאן אנחנו רואים תפנית בעניין של התגוננות. למעשה, מכאן ואילך, היהודים יצאו למלחמה כדי להגן על "אחיהם" הלא-יהודים במטרה להשיג הישגים סוציאליים ואזרחיים. לא מדובר על התגוננות אלא הגנה – וההשלכות מכך – בין אם מדובר על ה"קנטוניסטים" ברוסיה הצארית לבין פרשת דרייפוס בצרפת, או בימי המשטר הנאצי הנוראים ... לא היו מה שהיהודים ציפו. נשאר מקום אחד שבו היו היהודים צריכים עוד להתגונן – כאן בבית!]

בימי המהפכות של 1848 ('אביב העמים'), כשהניגודים הלאומיים והפילוגים הסוציאליים החריפו ביותר, היהודים נמצאו תכופות בין הפטיש והסדן, וזעם המונים הופנה אליהם ונגדם. באותם ימים נראו פרעות והתנפלויות כצלה של המהפכה, אך היהודים לא קיבלו עליהם את הדין, והנוער היהודי עמד, התגונן, הזדיין וניסה, לעתים בהצלחה, לעתים ללא הצלחה, להניס את התוקפים. במחצת הראשונה של המאה ה-19, בתקופת מלחמת העצמאות של יוון, כתב **רבי יהודה ביבאס**, רבה של הקהילה היהודית באי **קורפו**, כי היהודים צריכים ללכת בדרכי היוונים, להתאמן בנשק ולכבוש מידי התורכים העות'מאניים את ארץ-ישראל. אחד מתלמידיו, אולם מתון ממנו בהרבה היה **הרב יהודה אלקלעי**, שעשה כל ימיו להפצת רעיונותיו המדיניים. אלקלעי הושפע מהתנועות הלאומיות של עמי הבלקנים ונעשה חלוץ לרעיון הלאומי היהודי, והראשון בשורת מבשרי הציונות. הוא תלה את בטחון הישוב החדש שיוקם בארץ לפי תכניתו ב"**מלכי הארץ**", היינו, שהמלכים הנוצריים ישלחו את חייליהם היהודים לארץ-ישראל, כדי להגן על היישוב היהודי שם. **רבי צבי קאלישר**, בן דורו של אלקלעי, הנמנה אף הוא על "מבשרי הציונות", דרש מעשירי היהודים, בספרו **דרישת ציון** (1862), לתרום מיכולתם לבניין הארץ. הוא סבר ש"יש להכין שם (בארץ-ישראל) שומרים למודי מלחמה, למען לא יבואו הערבים, אשר ישליו אהלים לשודדים, לשחת הזרע ומטעי הכרמים, ויעשו [המתיישבים] משטרה להשמידם". מבין עסקני היישוב הישן עצמו נמצאו בודדים שהגו גם בשאלת הביטחון. ...

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל